

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา แบบตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study)

ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

หญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ ครั้งแรกที่โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี

ประชากรตัวอย่าง (Sampled Population)

หญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ ครั้งแรกที่โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี ในช่วงเวลาที่ศึกษา คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2542 ถึงเดือนมีนาคม 2543

การคำนวณขนาดตัวอย่าง

โดยใช้สูตร⁴³

$$n = Z^2 pq / (pd)^2$$

$$n = \text{ขนาดตัวอย่าง}$$

$$p = \text{สัดส่วนความชุกของภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2541 เท่ากับร้อยละ 17} = 0.17$$

$$q = 1 - p = 1 - 0.17 = 0.83$$

ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของโอกาสที่พบหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโลหิตจาง = 15 % ของค่า p

(Relative Precision)

$$pd = 0.15 \times 0.17 = 0.0255$$

$$\text{แทนค่าสูตร} = (1.96)^2 (0.17)(0.83) / (0.0255)^2$$

$$= 833.6$$

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาขนาดตัวอย่าง 835 คน

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

เดือนมีนาคม 2542 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2543

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Instruments)

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ การศึกษา รายได้ครอบครัว ที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านชีวภาพ ประวัติการตั้งครรภ์ และ ประวัติการเจ็บป่วย

ส่วนที่ 3 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ได้แก่ ค่าฮีมาโตคริต

ส่วนที่ 4 ความรู้ด้านโภชนาการและภาวะโลหิตจางระหว่างตั้งครรภ์ โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ แบ่งเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก = 1 คะแนน

ตอบผิด = 0 คะแนน

ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ โดย

1. หาความน่าเชื่อถือของเนื้อหา โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบรายละเอียดคำถามและพิจารณาเนื้อหาความถูกต้องเหมาะสม พิจารณาให้คะแนน เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยรายข้อ คือ 1 ,0 และ -1 และผู้วิจัยนำมาสรุปผลโดยใช้เกณฑ์เลือกเฉพาะข้อที่มีคะแนน 2 ใน 3 สำหรับข้อที่ไม่ถึงเกณฑ์ตัดทิ้ง
2. นำแบบสอบถามไปทดสอบสัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี จำนวน 30 คน โดยผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่ผ่านการอบรม และนำมาแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

การควบคุมคุณภาพ

โดยดำเนินการชี้แจงรายละเอียดการวิจัย วัตถุประสงค์ การสัมภาษณ์ รายละเอียดแบบสอบถาม การลงข้อมูลในแบบสอบถามแก่ผู้ช่วยวิจัย จำนวน 5 คน โดยผู้ช่วยวิจัยจะทำการสัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์ จำนวน 835 ราย คิดเป็น ร้อยละ 100

ตัวแปร (Variables)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา ที่อยู่อาศัย

ปัจจัยด้านชีวภาพ ได้แก่ ประวัติการตั้งครรภ์ ประวัติประจำเดือน ประวัติคุมกำเนิด และประวัติการเจ็บป่วย

ปัจจัยด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เรื่องโภชนาการและภาวะโลหิตจางระหว่างตั้งครรภ์

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาวะโลหิตจางระหว่างตั้งครรภ์ โดยใช้เกณฑ์ที่ผลฮีมาโตคริต หรือ ฮีโมโกลบิน (Hct < 33 % หรือ Hb < 11 gm/dl) ซึ่งยืนยันโดยผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์สระบุรี ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการวิจัย
2. ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดการวิจัย การสัมภาษณ์ รายละเอียดแบบสอบถาม และการลงข้อมูลในแบบสอบถามแก่ผู้ช่วยวิจัย คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติในคลินิกฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี เพื่อให้เข้าใจตรงกัน และเพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ในช่วงเวลาที่ศึกษา และได้รับความยินยอมจากผู้ถูกสัมภาษณ์โดยใช้แบบฟอร์มเป็นลายลักษณ์อักษร ดำเนินการตาม ขั้นตอน

3.1 ชักประวัติ

3.2 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการคือการตรวจหาค่าฮีมาโตคริต และฮีโมโกลบิน

3.3 หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโลหิตจาง (Hct < 33 % หรือ Hb < 11 gm/dl) จะได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติม

- Stool Exam
- Red Cell Morphology.
- Mean Corpuscular Volume
- Hemoglobin Typing

3.4 ให้ Vaccine เช่น Tetanus Toxoid ให้คำแนะนำเรื่องการปฏิบัติตัวระหว่างตั้งครรภ์ โภชนาการระหว่างตั้งครรภ์ การดูแลรักษา การนัดตรวจครรภ์ครั้งต่อไป

4. ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูล

5. แปลงรหัสข้อมูล (Coding) บันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS / PC + for Windows โดยวิธีการดังนี้

ประเภทสถิติ	การวิเคราะห์	วิธีการ
1. สถิติเชิงพรรณนา	1. ความชุกของภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์	ร้อยละ, 95 % CI
	2. ข้อมูลพื้นฐาน - ข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม เช่น อายุ รายได้ ศาสนา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา เชื้อชาติ - ข้อมูลด้านชีวภาพ เช่น ลำดับที่ของการตั้งครรภ์ อายุครรภ์ ประวัติประจำเดือน ประวัติคุมกำเนิด	ร้อยละ , ค่าเฉลี่ย ,SD ,มัธยฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน	ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยด้านชีวภาพ และปัจจัยด้านความรู้กับภาวะโลหิตจาง ดังนี้ - ข้อมูลชนิดต่อเนื่อง - ข้อมูลกลุ่ม	Unpaired <i>t</i> -test Chi-square test